

ПОСІБНИК

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

2021

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**
Верховенство права для захисту довкілля

ELAW
Environmental Law Alliance Worldwide

Публікацію підготовлено в рамках проєкту «Зміцнення екологічної демократії в Україні», що реалізується МБО «Екологія-Право-Людина» за фінансової підтримки Фонду демократії ООН.

Посібник присвячений ключовим питанням інституційного розвитку та стратегічного планування діяльності організацій громадянського суспільства. Розрахований на широке коло читачів

Автори: **Олена Кравченко, Ганна Хомечко, Єлизавета Алексєєва, Мегі Кінан, Лорі Медокс**
Загальна редакція: **Олена Кравченко**

© МБО «Екологія – Право – Людина», 2021. Інституційний розвиток. Всі права застережені. Вітається широке використання матеріалів. При будь-якому використанні видання посилання на джерело є обов'язковим. Матеріали видання не можуть бути використані з ціллю отримання прибутку загалом чи частково у жодній формі, в електронному чи друкованому варіанті, у тому числі – у вигляді фотокопії.

ЗМІСТ

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ	5
РЕЄСТРАЦІЯ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	21
ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ РЕЄСТРАЦІЇ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	28
ОЗНАКИ СТАТУСУ НЕПРИБУТКОВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ, УСТАНОВИ, ПІДПРИЄМТВА	37
СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ	48

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ», ЙОГО ФОРМИ

22 березня 2012 року прийнято Закон України «Про громадські об'єднання» №4572-17, що набув чинності 1 січня 2013 року.

Положення попереднього Закону України «Про об'єднання громадян» від 1992 року, який регулював діяльність громадських об'єднань до 2013 року, у 2008 році Європейським судом з прав людини був визнаний недемократичним.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання», **громадське об'єднання** – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів.

Одразу варто звернути увагу, що фундаментальним досягненням нового закону є скасування норми, яка дозволяла громадським організаціям захищати лише інтереси своїх членів. Тепер громадські об'єднання можуть захищати будь-які права і свободи та сприяти задоволенню суспільних інтересів.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА

Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою може утворюватися як громадська організація або громадська спілка.

Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.

СТАТУС

Громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу.

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗІ СТАТУСОМ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку. Відповідно до Цивільного кодексу України, юридична особа – це організація, що має відокремлене майно, може від свого імені здобувати майнові й особисті немайнові права та обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді. Таким чином, громадське об'єднання зі статусом юридичної особи набуває всіх ознак, характерних для будь-якої юридичної особи.

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про громадські об'єднання», громадське об'єднання зі статусом юридичної особи на відміну від громадського об'єднання без такого статусу може:

- створювати відокремлені підрозділи;

- здійснювати підприємницьку діяльність;
- бути учасником цивільно-правових відносин;
- брати участь у здійсненні державної регуляторної політики;
- засновувати засоби масової інформації тощо.

Окрім того, на громадське об'єднання зі статусом юридичної особи покладено обов'язок ведення фінансової документації та звітування до відповідних контролюючих органів державної влади.

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗ СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Громадське об'єднання без статусу юридичної особи може повноцінно виконувати своє головне завдання – представляти і захищати інтереси своїх членів та інших людей. Таке об'єднання може подавати петиції і скарги, організовувати мітинги і брати участь у роботі громадських рад. При цьому не потрібно звітувати до Державної податкової інспекції Головного управління Міндоходів, подавати державному реєстратору інформацію, що підтверджує відомості про організацію.

НА КОГО НЕ ПОШИРЮЄТЬСЯ КОМЕНТОВАНИЙ ЗАКОН

Варто зазначити, що Законом України «Про громадські об'єднання» не регулюється діяльність політичних партій; релігійних організацій; непідприємницьких товариств, що утворюються актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування; асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань; саморегульованих організацій, організацій, які здійснюють професійне самоврядування; непідприємницьких товариств (які не є громадськими об'єднаннями), утворених на підставі інших законів.

ОБМЕЖЕННЯ, ЯКІ ВСТАНОВЛЕНІ У ЗАКОНОДАВСТВІ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Утворення і діяльність громадських об'єднань, мета (цілі) або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. Окрім того, громадські об'єднання не можуть мати воєнізованих формувань.

РЕЄСТР ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Відповідно до п. 2 Порядку ведення Реєстру громадських об'єднань та обміну відомостями між Реєстром і Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1212 від 19.12.2012 року, Реєстр громадських об'єднань (надалі – Реєстр) – це єдина електронна база даних, яка створюється та ведеться з метою обліку громадських об'єднань та забезпечення доступу до інформації про громадські об'єднання.

Відповідно до п. 8 згаданого вище Порядку, у Реєстрі має міститися інформація про повні найменування усіх громадських об'єднань, дати їх створення та припинення діяльності, відомості про засновників, про місцезнаходження, відокремлені підрозділи, зареєстровану символіку, позначки про здійснення підприємницької діяльності, номери та дати видачі свідоцтв про реєстрацію тощо.

Відповідно до п. 11 даного Порядку, кожна фізична або юридична особа має право на вільний та безоплатний доступ до основних відомостей Реєстру.

НАЙМЕНУВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Ключовою відмінністю громадського об'єднання є його найменування, яке зазначається у його статутних документах та відображається у Реєстрі громадських об'єднань.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про громадські об'єднання», найменування громадського об'єднання визначається рішенням установчих зборів під час його утворення і має бути надане українською мовою. Громадське об'єднання може додатково викласти свою власну назву іноземною мовою або мовою національної меншини. Окрім повного найменування, громадське об'єднання може передбачити одне чи кілька скорочених найменувань, зазначивши їх у статуті.

Детальні вимоги щодо найменування громадських об'єднань встановлює Закон України «Про об'єднання громадян». В даному Законі визначено, що найменування громадського об'єднання складається з 2-х частин: загальної і власної назв. У загальній назві вказується організаційно-правова форма («громадська спілка» чи «громадська організація»). У власній частині – безпосередньо назва.

Окрім того, в Законі чітко визначені обмеження щодо найменування громадського об'єднання:

1. Власна назва громадського об'єднання не повинна бути тотожною власним назвам інших зареєстрованих громадських об'єднань;
2. Власна назва громадського об'єднання не може містити слова державний, комунальний та похідні від них.
3. Власна назва навчального закладу, установи чи організації у власній назві громадського об'єднання може використовуватися лише за згоди відповідного навчального закладу, установи чи організації.

4. Забороняється використання у власній назві громадського об'єднання історичних державних найменувань, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Окрім того, власна назва громадського об'єднання не може містити:

- найменування органу влади (міністерство, агентство, служба, інспекція, комітет, адміністрація, прокуратура, суд);
- власну назву громадського об'єднання, діяльність якого заборонена у судовому порядку (протягом 3 років після набрання відповідним рішенням суду законної сили);
- інші позначення, використання яких обмежене законом.

Втім, відповідно до п. 5 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про громадські об'єднання», громадські організації, зареєстровані до 1 січня 2013 року, у назвах яких є вищезазначені слова, не зобов'язані змінювати своє найменування.

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Закон України «Про громадські об'єднання» скасовує територіальні статуси, надаючи при цьому можливість громадським об'єднанням діяти на всій території України.

Тобто, відтепер аби громадське об'єднання діяло на всій території України, йому не потрібно отримувати всеукраїнський статус. Отож, цей статус не впливає на територію діяльності громадського об'єднання, а лише засвідчує, що дане громадське об'єднання має відокремлені підрозділи у більшості адміністративно-територіальних одиниць України.

ЗАСНОВНИКИ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Відповідно до ст.7 Закону України «Про громадські об'єднання», засновниками громадської організації можуть бути громадяни України, іноземці, особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років, а молодіжної та дитячої громадської організації – 14 років. Засновником громадської організації не може бути особа, яку визнано судом недієздатною.

Засновниками громадської спілки можуть бути тільки юридичні особи приватного права. Відповідно до Цивільного кодексу України, юридичною особою приватного права є юридична особа, засновниками якої є фізичні особи або інші юридичні особи приватного права, а не органи державної влади чи місцевого самоврядування. Юридичною особою приватного права є також громадська організація зі статусом юридичної особи. Не є юридичними особами приватного права юридичні особи, створені розпорядчими актами Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

Засновниками громадської спілки не можуть бути політичні партії, а також юридичні особи, щодо яких прийнято рішення щодо їх припинення або які перебувають у процесі припинення.

Засновниками громадської спілки не можуть бути:

- юридичні особи приватного права, єдиним засновником яких є одна і та сама особа;
- юридична особа приватного права, якщо засновник (власник істотної участі) цієї юридичної особи внесений до переліку осіб, пов'язаних зі здійсненням терористичної діяльності, або щодо яких застосовано міжнародні санкції.

Варто зазначити, що у новому законі вимога щодо кількості засновників змінена, тобто кількість засновників громадського об'єднання не може бути меншою, ніж дві особи.

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Утворення громадського об'єднання відбувається на установчих зборах, під час яких засновники висловлюють своє бажання створити громадське об'єднання, визначають назву, мету та завдання діяльності, а також організаційно-правову форму. Така діяльність оформлюється протоколом, який відповідно до ст. 9 Закону України «Про громадські об'єднання», має містити відомості про:

1. дату та місце проведення установчих зборів;
2. осіб, які брали участь в установчих зборах (відповідно до частини одинадцятої цієї статті);
3. рішення про утворення громадського об'єднання із зазначенням мети (цілей) його діяльності;
4. рішення про визначення найменування та наявності – скороченого найменування громадського об'єднання;
5. рішення про затвердження статуту громадського об'єднання;
6. рішення про утворення (обрання) керівника, органів управління громадського об'єднання відповідно до затвердженого статуту;
7. рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання у правовідносинах з державою та іншими особами і вчиняти дії від імені громадського об'єднання без додаткового уповноваження (далі – особа, уповноважена представляти громадське об'єднання), – для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи, якщо утворення (обрання) органів управління не передбачено рішенням про утворення такого об'єднання;

8. рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання для здійснення реєстраційних дій, – для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

Невід'ємною частиною протоколу установчих зборів громадського об'єднання є реєстр осіб, які брали участь в установчих зборах, в якому обов'язково зазначаються відомості:

1. щодо фізичних осіб – прізвище, ім'я та по батькові особи, дата народження, а для іноземців та осіб без громадянства також дані національного паспорта або документа, що його замінює. Дані про особу засвідчуються її особистим підписом;
2. щодо юридичних осіб – повне найменування, ідентифікаційний код, юридична адреса, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка уповноважена брати участь в установчих зборах. Ці дані засвідчуються підписом особи, уповноваженої брати участь в установчих зборах.

ОФІЦІЙНЕ ВИЗНАННЯ (ЛЕГАЛІЗАЦІЯ) ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Легалізація (офіційне визнання) громадських об'єднань здійснюється шляхом їхньої реєстрації або повідомлення про заснування.

Відповідно до ч. 2 ст. 12 Закону України «Про громадські об'єднання», реєстрація громадського об'єднання здійснюється органами виконавчої влади, на які відповідно до законодавства покладені повноваження з питань реєстрації громадських об'єднань, за місцезнаходженням громадського об'єднання. Такими структурами є реєстраційні служби міських, районних і районних у містах управлінь юстиції.

Відповідно до ч. 2 ст. 12 Закону України «Про громадські об'єднання», реєстрація громадського об'єднання здійснюється безоплатно за принципом «єдиного реєстраційного вікна». Працівник управління юстиції здійснює правову експертизу статуту громадського об'єднання та інших установчих документів. У разі відсутності зауважень він ухвалює рішення про реєстрацію громадського об'єднання, заповнює необхідні електронні реєстраційні форми і надсилає їх відповідному державному реєстратору. Державний реєстратор реєструє громадське об'єднання як юридичну особу, вносить відомості до Єдиного державного реєстру юридичних і фізичних осіб – підприємців та ставить на облік в органах державної податкової служби, статистики, Пенсійному фонді України.

Після подання документів до уповноваженого органу з питань реєстрації, останній протягом 7 робочих днів приймає рішення про реєстрацію або про відмову у реєстрації громадської організації, про направлення документів на доопрацювання чи про залишення документів без розгляду по суті.

ДОКУМЕНТИ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ РЕЄСТРАЦІЇ ДЛЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ШЛЯХОМ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАСНУВАННЯ

Уповноважена особа подає до уповноваженого органу з питань реєстрації такі документи:

- протокол установчих зборів;
- відомості про засновників;
- відомості про особу (осіб), уповноважену представляти громадську організацію та письмову згоду цієї особи;
- статут (за наявності);
- заповнену заяву про утворення громадської організації.

Відповідно до ч. 3 ст. 16 Закону України «Про громадські об'єднання», уповноважений орган з питань реєстрації протягом 5 робочих днів з дня отримання документів приймає рішення про прийняття письмового повідомлення та вносить відомості про громадську організацію до Реєстру громадських об'єднань. Копія рішення про прийняття письмового повідомлення надається (надсилається рекомендованим листом з повідомленням про вручення) засновникам громадської організації або особі (особам), уповноваженій представляти громадську організацію, не пізніше наступного дня після його прийняття.

ДОКУМЕНТИ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ РЕЄСТРАЦІЇ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Для реєстрації громадської організації як юридичної особи подається:

1. Протокол установчих зборів, підписаний секретарем і головою зборів.
2. Статут у двох примірниках.
3. Відомості про керівні органи та про уповноважену особу, яка має право представляти громадську організацію для здійснення реєстрації (за наявності такої особи).
4. Заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації юридичної особи (Форма № 1, затверджена Наказом Міністерства юстиції від 14.10.2011 № 3178/5).
5. Заяву про реєстрацію громадського об'єднання. (Форма заяви про реєстрацію громадської організації затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 14.12.2012 № 1842/5. справжність підпису особи, яка має право представляти громадську організацію для здійснення реєстраційних дій, на заяві про реєстрацію громадської організації засвідчується нотаріально).

Для реєстрації громадської спілки, крім зазначених вище документів, подаються документи, які містять відомості щодо структури власності засновників – юридичних осіб та фізичних осіб – власників істотної участі цих юридичних осіб (готуються в довільному порядку залежно від структури власності засновників – юридичних осіб та фізичних осіб). Окрім того, у разі, якщо засновником (засновниками) громадської спілки є іноземна юридична особа, додатково подається легалізований у встановленому порядку документ про підтвердження реєстрації іноземної юридичної особи в країні її місцезнаходження – витяг із торговельного, банківського або судового реєстру, що відповідає вимогам Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» (даний документ видається індивідуально кожній іноземній юридичній особі).

Відповідно до п. 9 ст. 12 Закону України «Про громадські об'єднання», на підставі поданих документів уповноважений орган з питань реєстрації протягом семи робочих днів з дня їх отримання приймає рішення про реєстрацію або про відмову у реєстрації громадського об'єднання, про направлення документів на доопрацювання чи про залишення документів без розгляду по суті.

У разі реєстрації громадської організації зі статусом юридичної особи відповідне територіальне управління юстиції має надати керівнику новоутвореної організації такі документи:

1. виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців;
2. свідоцтво про реєстрацію громадського об'єднання як громадської організації;
3. один примірник статуту з позначкою про реєстрацію.

РЕЄСТРАЦІЯ ГРОМАДСЬКОЇ СПІЛКИ

Громадську спілку можна утворити як зі статусом юридичної особи так і без такого статусу.

До реєстрації громадської спілки застосовуються такі саме вимоги, як і до громадської організації.

ВІДМОВА В РЕЄСТРАЦІЇ

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про громадські об'єднання» підставами для відмови в реєстрації є:

1. наявність у статуті та рішеннях, відображених у протоколі про утворення громадського об'єднання, положень, що не відповідають Конституції України, положенням про обмеження щодо утворення і діяльності громадських об'єднань;
2. порушення вимог статей про найменування та вимоги до засновників.

Підставами для направлення документів на доопрацювання є:

1. невідповідність поданих документів вимогам статей про членів (учасників) громадського об'єднання, про утворення громадського об'єднання, статут);
2. виявлення у статуті громадського об'єднання положень, які суперечать Закону (крім статті 4 – положення про обмеження щодо утворення і діяльності громадських об'єднань) та іншим законам України;
3. порушення порядку створення громадського об'єднання як юридичної особи, встановленого законом;
4. наявність обмежень на зайняття відповідних посад, встановлених законом щодо осіб, які зазначені як керівник, посадові особи інших керівних органів громадського об'єднання;

5. невідповідність відомостей, вказаних у реєстраційній картці на проведення державної реєстрації громадського об'єднання як юридичної особи, відомостям, зазначеним у документах, що подані для проведення реєстрації громадського об'єднання.

Підставами для залишення документів без розгляду по суті є:

1. документи подані не в повному обсязі;
2. неповнота відомостей у поданих громадським об'єднанням документах, яку не можна усунути без прийняття рішення про залишення документів без розгляду по суті;
3. документи подані особою, яка не має на це повноважень;
4. документи подано з порушенням строку подання документів для реєстрації громадського об'єднання;
5. громадське об'єднання в шестимісячний строк не подало до уповноваженого органу з питань реєстрації виправлених документів.

ЯКІ ВИМОГИ СТАВЛЯТЬСЯ ДО СТАТУТУ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ?

Відповідно до ч. 1 ст. 11 Закону України «Про громадські об'єднання», статут громадського об'єднання має містити відомості про:

1. найменування громадського об'єднання та за наявності – скорочене найменування;
2. мету (цілі) та напрями його діяльності;
3. порядок набуття і припинення членства (участі) у громадському об'єднанні, права та обов'язки його членів (учасників);
4. повноваження керівника, вищого органу управління, інших органів управління (далі – керівні органи) громадського об'єднання, порядок їх формування та зміни складу, термін повноважень, а також порядок визначення особи, уповноваженої представляти громадське об'єднання, та її заміни (для громадських об'єднань, що не мають статусу юридичної особи);

5. періодичність засідань і процедуру прийняття рішень керівними органами громадського об'єднання, у тому числі шляхом використання засобів зв'язку;
6. порядок звітування керівних органів громадського об'єднання перед його членами (учасниками);
7. порядок оскарження рішень, дій, бездіяльності керівних органів громадського об'єднання та розгляду скарг;
8. джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна громадського об'єднання;
9. порядок створення, діяльності та припинення діяльності відокремлених підрозділів громадського об'єднання (у разі їхнього створення громадським об'єднанням, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи);
10. порядок внесення змін до статуту;
11. порядок прийняття рішення щодо саморозпуску або реорганізації громадського об'єднання, а також щодо використання його коштів та іншого майна, що залишилися після саморозпуску, – для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

У статуті громадського об'єднання можуть бути передбачені додаткові положення стосовно утворення, діяльності і саморозпуску чи реорганізації громадського об'єднання, що не суперечать закону.

Статут громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи (у разі, якщо наявність статуту такого об'єднання передбачена рішенням про його утворення), може не містити положень, передбачених пунктами 5-8 частини першої цієї статті.

ДО УВАГИ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ, ЛЕГАЛІЗОВАНИХ ДО НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ»

Відповідно до п. 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про громадські об'єднання», громадські організації, їхні спілки (союзи, асоціації, інші об'єднання громадських організацій), легалізовані на день введення цього Закону в дію шляхом реєстрації або повідомлення про заснування, не потребують відповідно перереєстрації або повторного подання документів для повідомлення. Статути (положення) громадських організацій, спілок громадських організацій та правовий статус їхніх місцевих осередків мають бути приведені у відповідність із цим Законом протягом п'яти років з дня введення його в дію. Реєстрація змін до статуту (положення), пов'язаних з введенням цього Закону в дію, здійснюється без справляння плати за реєстраційні дії протягом п'яти років з дня введення цього Закону в дію.

Відповідно до п. 7 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про громадські об'єднання», всеукраїнські та міжнародні громадські організації, зареєстровані на день введення цього Закону в дію, вважаються громадськими організаціями, що підтвердили свій всеукраїнський статус.

2

РЕЄСТРАЦІЯ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Благодійна організація – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених Законом України

«Про благодійну діяльність та благодійні організації», як основну мету її діяльності.

Метою благодійних організацій не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій.

ВИДИ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

1. Благодійне товариство – благодійна організація, яка створена не менше, ніж двома засновниками та діє на підставі статуту.

2. Благодійна установа – благодійна організація, установчий акт якої визначає активи, які один або кілька засновників передають для досягнення цілей благодійної діяльності за рахунок таких активів та/або доходів від таких активів. Установчий акт благодійної установи може міститися в заповіті. Засновник або засновники благодійної установи не беруть участі в управлінні благодійною установою. Благодійна установа діє на підставі установчого акта.

3. Благодійний фонд – благодійна організація, яка діє на підставі статуту, має учасників та управляється учасниками, які не зобов'язані передавати цій організації будь-які активи для досягнення цілей благодійної діяльності. Благодійний фонд може бути створено одним чи кількома засновниками. Активи благодійного фонду можуть формуватися учасниками та/або іншими благодійниками.

ЗАСНОВНИКИ ТА УЧАСНИКИ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Засновниками благодійних організацій можуть бути дієздатні фізичні та юридичні особи, крім органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб публічного права.

Засновники благодійних організацій або уповноважені ними особи приймають рішення про утворення благодійних організацій, затверджують їх установчі документи та склад органів управління та приймають інші рішення, пов'язані з утворенням та державною реєстрацією благодійних організацій.

Благодійні товариства та благодійні фонди можуть мати, крім засновників, інших учасників, що вступили до їх складу в порядку, встановленому статутами таких благодійних товариств або благодійних фондів.

ДОКУМЕНТИ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Для проведення державної реєстрації юридичної особи засновник (засновники) або уповноважена ними особа повинні особисто подати державному реєстратору (надіслати поштовим відправленням з описом вкладення або в разі подання електронних документів подати опис, що містить відомості про надіслані електронні документи, в електронній формі) такі документи:

1. заповнена реєстраційна картка на проведення державної реєстрації юридичної особи, до якої може бути подана як додаток заява щодо обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість;
2. примірник оригіналу (ксерокопію, нотаріально засвідчену копію) рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення юридичної особи;
3. два примірники установчих документів (у разі подання електронних документів – один примірник);
4. документ, що засвідчує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичної особи. У разі подання електронних документів для проведення державної реєстрації юридичної особи підтвердженням внесення плати за проведення державної реєстрації юридичної особи є примірник електронного розрахункового документа, засвідченого електронним цифровим підписом;
5. інформацію з документами, що підтверджують структуру власності засновників - юридичних осіб, яка дає змогу встановити фізичних осіб – власників істотної участі цих юридичних осіб.

У разі державної реєстрації юридичної особи, засновником (засновниками) якої є іноземна юридична особа, крім зазначених документів, додатково подається документ про підтвердження реєстрації іноземної особи в країні її місцезнаходження, зокрема витяг із торговельного, банківського або судового реєстру.

Якщо документи для проведення державної реєстрації юридичної особи подаються засновником юридичної особи, державному реєстратору додатково пред'являється його паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця.

Якщо документи для проведення державної реєстрації юридичної особи подаються особою, уповноваженою засновником (засновниками) юридичної особи, державному реєстратору додатково пред'являється її паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця та надається документ, що засвідчує її повноваження, або в разі подання електронних документів документ, що засвідчує повноваження цієї особи.

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Державну реєстрацію благодійних організацій проводять державні реєстратори за місцезнаходженням благодійних організацій відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців». З моменту державної реєстрації благодійні організації набувають прав та обов'язків юридичної особи.

Державний реєстратор у день державної реєстрації юридичної особи зобов'язаний передати відповідним органам статистики, доходів і зборів, Пенсійного фонду України відомості з реєстраційної картки на проведення державної реєстрації юридичної особи.

РОЗМІР ПЛАТИ ЗА ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», за проведення державної реєстрації благодійної організації сплачується три неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Неоподатковуваний мінімум доходів громадян становить 17 грн.

Варто звернути увагу, що реєстраційний збір за проведення державної реєстрації змін до установчих документів благодійних організацій не справляється.

ОБМЕЖЕННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації.

Благодійна діяльність – добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара (набувача благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених законодавством).

Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах.

СФЕРАМИ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Є:

1. освіта;
2. охорона здоров'я;
3. екологія, охорона довкілля та захист тварин;
4. запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;
5. опіка і піклування, законне представництво та правова допомога;
6. соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності;
7. культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;
8. наука і наукові дослідження;
9. спорт і фізична культура;
10. права людини і громадянина та основоположні свободи;
11. розвиток територіальних громад;
12. розвиток міжнародної співпраці України;
13. стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України;
14. сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні;
15. сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану.

ВИДИ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Благодійники спільно чи індивідуально можуть здійснювати благодійну діяльність на підставі добровільного вибору одного або кількох таких її видів:

1. безоплатна передача у власність бенефіціарів коштів, іншого майна, а також безоплатне відступлення бенефіціарам майнових прав;
2. безоплатна передача бенефіціарам права користування та інших речових прав на майно і майнові права;
3. безоплатна передача бенефіціарам доходів від майна і майнових прав;
4. безоплатне надання послуг та виконання робіт на користь бенефіціарів;
5. благодійна спільна діяльність та виконання інших контрактів (договорів) про благодійну діяльність;
6. публічний збір благодійних пожертв;
7. управління благодійними ендавментами;
8. виконання заповітів, заповідальних відказів і спадкових договорів для благодійної діяльності;
9. проведення благодійних аукціонів, негрошових лотерей, конкурсів та інших благодійних заходів, не заборонених законом.

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ РЕЄСТРАЦІЇ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про об'єднання громадян», об'єднання громадян та створені ними установи та організації зобов'язані вести оперативний та бухгалтерський облік, статистичну звітність, зареєструватись в органах державної податкової інспекції та вносити до бюджету платежі у порядку і розмірах, передбачених законодавством. Відповідно до ст. 17 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», благодійні організації складають та подають фінансову, статистичну та іншу обов'язкову звітність у порядку, встановленому законом. З метою звільнення своїх доходів від оподаткування більшість громадських та благодійних організацій після їх реєстрації в органах державної реєстраційної служби отримують статус неприбуткових організацій. Однак, неприбутковою організація стає не автоматично з моменту її реєстрації, а з моменту внесення її до Реєстру неприбуткових організацій та установ органами Міндоходів в порядку, встановленому законодавством.

Порядок отримання статусу неприбутковості регулюється Положенням про Реєстр неприбуткових організацій та установ, затвердженим Наказом Державної податкової адміністрації України № 37 від 24.01.2011 року.

ЩО ТАКЕ РЕЄСТР НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ?

Відповідно до п.1.2 Положення про Реєстр неприбуткових організацій та установ, Реєстр неприбуткових організацій та установ (надалі – Реєстр) – це автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові підприємства, установи та організації та їх відокремлені підрозділи (далі – неприбуткові установи та організації), визначені підпунктом 14.1.121 пункту 14.1 статті 14 розділу I Податкового кодексу України, доходи яких згідно зі статтею 157 розділу III Податкового кодексу України звільняються від сплати податку на прибуток.

ЯКІ ГРОМАДСЬКІ ТА БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МОЖУТЬ БУТИ ЗАРЕЄСТРОВАНІ ЯК НЕПРИБУТКОВІ?

Відповідно до п. б ч.1 ст. 157 Податкового кодексу України, як неприбуткові можуть бути зареєстровані:

1. благодійні фонди і благодійні організації, створені у порядку, визначеному законом для провадження благодійної діяльності;
2. громадські організації, створені з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги, провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, просвітньої, освітньої та наукової діяльності.

ОРГАН, ЩО ВНОСИТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ ДО РЕЄСТРУ

Територіальний орган ДФСУ нижчого рівня за місцезнаходженням організації.

ДОКУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВНЕСЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДО РЕЄСТРУ

Для внесення до Реєстру відповідна організація повинна подати до територіального органу ДФСУ нижчого рівня за її місцезнаходженням такі документи:

1. Заяву форми 1 – РН;
2. Копію свідоцтва про реєстрацію неприбуткової організації;
3. Копію довідки про взяття на облік неприбуткової організації в управління статистики;
4. Копію паспорта та ідентифікаційного коду керівника та бухгалтера організації;
5. Копію установчих документів.

Для того, щоб запобігти виникненню зайвих запитань від органів з приводу прибутковості чи неприбутковості організації та отримати позитивний результат, в установчих документах організації необхідно чітко визначити, що здійснювана діяльність має виключно благодійну мету та/або спрямована на задоволення суспільних, громадських чи індивідуальних потреб і ні в якому разі не має на меті отримання прибутку, а всі можливі доходи, отримувані від здійснення господарської чи іншої діяльності спрямовані на виконання статутних завдань і досягнення цілей організації.

ПРОЦЕДУРА ВНЕСЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДО РЕЄСТРУ

Органи ДФСУ можуть проводити перевірку відомостей, що містяться в поданих документах.

За результатами розгляду поданих документів, територіальним органом ДФСУ приймається рішення про:

1. внесення неприбуткової установи або організації до Реєстру;
2. відмову у внесенні неприбуткової установи або організації до Реєстру;
3. присвоєння неприбутковій установі або організації іншої ознаки неприбутковості.

Рішення за встановленою формою готується у двох примірниках – перший надається неприбутковій установі або організації, а другий залишається в територіальному органі ДФСУ нижчого рівня.

ОЗНАКА НЕПРИБУТКОВОСТІ

При включенні неприбуткової організації до бази Реєстру неприбуткових установ та організацій їй присвоюється ознака неприбутковості:

- (0005) – благодійні фонди (організації), створені у порядку, визначеному законом для провадження благодійної діяльності;
- (0006) – громадські організації, створені з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги, провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, просвітньої, освітньої та наукової діяльності, громадські організації інвалідів, спілки громадських організацій інвалідів та їх місцеві осередки, створені згідно з відповідним законом;
- (0012) – спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб, створені для представлення інтересів засновників (членів, учасників), що утримуються лише за рахунок внесків таких засновників (членів, учасників) та не провадять господарської діяльності, за винятком отримання пасивних доходів.

ЯКІ ДОХОДИ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ?

Відповідно до ст. 157.3. Податкового кодексу України, від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, отримані у вигляді: коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань.

БЕЗПОВОРОТНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА – ЦЕ:

1. сума коштів, передана платнику податків згідно з договорами дарування, іншими подібними договорами або без укладення таких договорів;
2. сума безнадійної заборгованості, відшкодована кредитором позичальником після списання такої безнадійної заборгованості;
3. сума заборгованості одного платника податків перед іншим платником податків, що не стягнута після закінчення строку позовної давності;
4. основна сума кредиту або депозиту, що надані платнику податків без встановлення строків повернення такої основної суми, за винятком кредитів, наданих під безстрокові облігації, та депозитів до запитання у банківських установах, а також сума процентів, нарахованих на таку основну суму, але не сплачених (списаних);
5. сума процентів, умовно нарахованих на суму поворотної фінансової допомоги, що залишається неповерненою на кінець звітного періоду, у розмірі облікової ставки Національного банку України, розрахованої за кожний день фактичного використання такої поворотної фінансової допомоги.

ПАСИВНІ ДОХОДИ:

Доходи, отримані у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті.

ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Під терміном “основна діяльність” для цілей цього підпункту слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з надання реабілітаційних та фізкультурно-спортивних послуг для інвалідів (дітей-інвалідів), благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації). До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної або якщо така ціна регулюється державою.

До основної діяльності не включаються операції з надання товарів, виконання робіт, надання послуг неприбутковими організаціями, визначеними в підпунктах “в” – “г” пункту 157.1 цієї статті, особам, іншим, ніж засновники (члени, учасники) таких організацій. Кабінет Міністрів України може вводити тимчасові обмеження щодо поширення норм цього пункту на продаж неприбутковими організаціями окремих товарів чи послуг у разі, якщо такий продаж загрожує або суперечить правилам конкуренції на ринку визначеного товару, при існуванні достатніх доказів, наданих особами, які оподатковуються цим податком та надають аналогічні товари, виконують роботи, надають послуги, про таке порушення.

Статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність:

1. доходів, отриманих у вигляді коштів як третейський збір;
2. дотацій або субсидій, отриманих із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

У випадку, коли зареєстровані неприбуткові організації будуть виключені з Реєстру неприбуткових організацій та установ, то кошти вважаються доходом та оподатковуються на загальних підставах.

У разі якщо неприбуткова організація отримує дохід з джерел, інших, ніж вказані вище, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток. При визначенні сум оподатковуваного прибутку сума амортизаційних відрахувань не враховується.

Використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема, для провадження господарської діяльності; кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підлягають оподаткуванню.

ВАРТО ЗНАТИ!

Відповідно до Національного класифікатора України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (далі – КВЕД-2010), діяльність неурядових організацій відноситься до таких класів:

94. 99 – включає діяльність організацій, які представляють інтереси спеціальних груп, що займаються пропагандою певних ідей у суспільстві.

Ці організації зазвичай мають обране коло членів, але їх діяльність може торкатися і тих, хто не є членами, і здійснювати діяльність у їхніх інтересах.

Цей клас включає:

1. діяльність організацій, безпосередньо не пов'язаних із політичними партіями, які впливають на суспільну думку шляхом просвіти, політичного впливу, збирання коштів тощо;
2. цивільні ініціативи та рухи протесту;
3. екологічний рух;
4. організації, які виступають на підтримку розвитку громад і розширення можливостей освіти;
5. організації захисту та поліпшення умов існування окремих груп населення, наприклад, етнічних груп і груп меншості тощо;
6. асоціації патріотичного напрямку, у т.ч. асоціації ветеранів війни;
7. асоціації споживачів;
8. асоціації автомобілістів;
9. асоціації, які створені з метою встановлення соціальних контактів, такі як масонські ложі тощо;
10. асоціації молоді, студентські асоціації, клуби тощо;
11. асоціації, які створені з метою проведення культурних заходів або організації дозвілля (крім спортивних та ігрових клубів), наприклад, поетичні, літературні кружки, клуби книголюбів, любителів історії, музики та живопису, клуби колекціонерів, громадські клуби, карнавальні клуби тощо.

Цей клас також включає:

1. діяльність із надання гранта членськими або іншими організаціями;
2. діяльність зі сприяння мисливству та відловлюванню тварин.

Цей клас не включає:

1. благодійну діяльність, таку як збирання коштів для соціальної роботи.
2. передбачає надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання.

Цей клас включає:

1. послуги соціального характеру, консультації, піклування, допомогу біженцям та подібні послуги, які надаються особам похилого віку та інвалідам удома або в інших місцях. Ці послуги можуть надаватися державними установами або приватними організаціями, національними та місцевими організаціями взаємодопомоги, а також фахівцями, що надають консультаційні послуги;
2. діяльність із соціальної адаптації дітей та підлітків;
3. усиновлення, діяльність із запобігання жорстокого поводження з дітьми та іншими особами;
4. консультування з ведення домашнього бюджету, поради з питань шлюбу та сім'ї, консультації з питань кредитування;
5. діяльність у громаді та прилеглих районах;
6. діяльність із надання допомоги жертвам стихійного лиха, біженцям, іммігрантам тощо, у т.ч. надання їм тимчасового житла;
7. професійна реабілітація або підготовка до певного виду діяльності безробітних за умови, що навчання не є головним у цьому виді діяльності;
8. установа права на одержування соціальної допомоги, допомоги в оплаті орендної плати та продуктів харчування;
9. денні заклади для бездомних та інших соціально незахищених груп осіб;
10. благодійна діяльність, така як збір коштів або інша діяльність із надання допомоги, пов'язана із соціальними послугами.

4

ОЗНАКИ СТАТУСУ НЕПРИБУТКОВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ, УСТАНОВИ, ПІДПРИЄМТВА

I. 133.4. Не є платниками податку неприбуткові підприємства, установи та організації у порядку та на умовах, встановлених цим пунктом.

133.4.1. Неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація (далі - неприбуткова організація), що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;
- установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;
- установчі документи якої передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення). Положення цього абзацу не поширюється на об'єднання та асоціації об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;

(Абзац четвертий підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 із змінами, внесеними згідно із Законом № 909-VIII від 24.12.2015)

внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

133.4.2. Доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

133.4.3. У разі недотримання неприбутковою організацією вимог, визначених цим пунктом, така неприбуткова організація зобов'язана подати у термін, визначений для місячного податкового (звітного) періоду, звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за період з початку року по останній день місяця, в якому вчинено таке порушення, та зазначити суму самостійно нарахованого податкового зобов'язання з податку на прибуток. Податкове зобов'язання розраховується, виходячи із суми операції нецільового використання коштів. Така неприбуткова організація виключається контролюючим органом з Реєстру неприбуткових установ та організацій.

З першого дня місяця, наступного за місяцем, у якому вчинено таке порушення, до 31 грудня податкового (звітного) року неприбуткова організація зобов'язана щоквартально подавати до контролюючого органу квартальну фінансову і податкову звітність (з наростаючим підсумком) з податку на прибуток та сплачувати податок у термін, визначений для квартального періоду.

З наступного податкового (звітного) року така неприбуткова організація подає фінансову і податкову звітність та сплачує податок на прибуток у порядку, встановленому цим розділом для неприбуткових організацій - платників податку на прибуток.

(Абзац третій підпункту 133.4.3 пункту 133.4 статті 133 із змінами, внесеними згідно із Законом № 909-VIII від 24.12.2015)

133.4.4. Встановлення контролюючим органом відповідно до норм цього Кодексу факту використання неприбутковою організацією доходів (прибутків) для цілей інших, ніж передбачені установчими документами, є підставою для виключення такої організації з Реєстру неприбуткових установ та організацій і нарахування податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств, штрафних санкцій і пені відповідно до норм цього Кодексу. Податкові зобов'язання, штрафні санкції і пеня нараховуються, починаючи з першого числа місяця, в якому вчинено таке порушення.

133.4.5. Порядок ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру встановлює Кабінет Міністрів України.

133.4.6. До неприбуткових організацій, що відповідають вимогам цього пункту і не є платниками податку, зокрема, можуть бути віднесені:

- бюджетні установи;
- громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди;
- спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб;
- житлово-будівельні кооперативи (з першого числа місяця, наступного за місяцем, в якому відповідно до закону здійснено прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом житлового будинку і такий житловий будинок споруджувався або придбавався житлово-будівельним (житловим) кооперативом), дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків;
- професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання;

- сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту.

(Статтю 133 доповнено пунктом 133.4 згідно із Законом № 652-VIII від 17.07.2015).

II. Реєстрація неприбуткових організацій або установ

1. Включення неприбуткової організації або установи до Реєстру проводиться територіальним органом ДФС нижчого рівня за її місцезнаходженням з присвоєнням відповідної ознаки неприбутковості згідно з пунктом 5 розділу I цього Положення.

2. Для внесення до Реєстру неприбуткова організація або установа повинна подати до територіального органу ДФС нижчого рівня за її місцезнаходженням реєстраційну заяву за формою 1-РН згідно з додатком 1 до цього Положення, а також копії установчих документів.

При цьому установчі документи повинні містити вичерпний перелік видів діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність.

3. Органи ДФС можуть проводити перевірку відомостей, що містяться в поданих документах, на предмет відповідності законодавчим актам, що регулюють діяльність відповідної неприбуткової організації або установи, зокрема у частині мети діяльності, цілей, майна та використання коштів, які є у розпорядженні неприбуткових організацій або установ. При цьому метою діяльності неприбуткових організацій та установ не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій або установ.

4. За результатами розгляду заяви, установчих документів територіальним органом ДФС нижчого рівня за місцезнаходженням неприбуткової організації або установи приймається протягом 30 робочих днів з дня надходження заяви до такого органу рішення про:

- внесення, повторне внесення неприбуткової організації або установи до Реєстру;
- відмову у внесенні неприбуткової організації або установи до Реєстру;
- присвоєння неприбутковій організації або установі іншої ознаки неприбутковості.

Рішення за формою згідно з додатком 2 до цього Положення готується у двох примірниках - перший надається неприбутковій організації або установі, а другий залишається в територіальному органі ДФС нижчого рівня.

5. Центральний орган ДФС здійснює:

- розробку організаційних та методологічних принципів ведення Реєстру, забезпечення організації обліку неприбуткових організацій та установ;
- розробку технології та програмно-технічних засобів ведення Реєстру;
- виконання функцій адміністратора бази даних (накопичення, аналіз даних, контроль за достовірністю та актуалізацією даних, їх зберігання, захист, контроль за правом доступу тощо);
- автоматизоване ведення бази Реєстру;
- організацію взаємодії з іншими базами даних;
- розробку нормативних документів про створення, ведення та користування даними Реєстру.

6. Територіальні органи ДФС вищого рівня здійснюють забезпечення контролю за достовірністю та актуалізацією даних.

7. Територіальні органи ДФС нижчого рівня здійснюють:

- прийом та обробку реєстраційних заяв, контроль за повнотою даних щодо відповідності установчим документам;
- прийняття рішень за результатами розгляду реєстраційних заяв та про присвоєння організаціям та установам ознак неприбутковості;
- внесення, повторне внесення, виключення, відмову у внесенні організації або установи до/з Реєстру або присвоєння організації та установі іншої ознаки неприбутковості.

III. Внесення змін (доповнень) до реєстраційної заяви та перереєстрація

1. У разі зміни найменування, місцезнаходження неприбуткової організації або установи чи територіального органу ДФС за основним місцем обліку, внесення змін до установчих документів чи законодавства неприбуткова організація або установа зобов'язана в 10-денний строк після таких змін або з дня виникнення підстав для присвоєння іншої ознаки неприбутковості подати до територіального органу ДФС за її місцезнаходженням додаткову реєстраційну заяву з позначкою "зміни", до якої додати документи з указаними змінами (доповненнями) та оригінал попереднього рішення.

2. За результатами розгляду реєстраційної заяви, поданої відповідно до пункту 1 цього розділу, територіальний орган ДФС видає неприбутковій організації або установі нове рішення за формою згідно з додатком 2 до цього Положення про присвоєння організації (установі) іншої ознаки неприбутковості або про повторне внесення організації (установи) до Реєстру. У другому випадку ознака неприбутковості та дата присвоєння ознаки неприбутковості не змінюються. В обох випадках після прийняття рішення вносяться відповідні записи (зміни) до Реєстру.

3. Перереєстрація неприбуткових організацій або установ у випадках, передбачених законом, здійснюється без справляння будь-якої плати з такої неприбуткової організації або установи.

IV. Виключення з Реєстру неприбуткових організацій та установ

1. Виключення неприбуткової організації або установи з Реєстру відбувається на підставі рішення територіального органу ДФС нижчого рівня за формою згідно з додатком 2 до цього Положення у разі:

- порушення неприбутковою організацією або установою норм Кодексу, цього Положення та законодавчих актів, що регулюють діяльність таких організацій та установ;
- невідповідності організацій або установ вимогам підпункту 133.1.1 пункту 133.1 статті 133 розділу III Податкового кодексу України;
- за власним рішенням неприбуткової установи або організації;
- затвердження ліквідаційного балансу, передавального акта або розподільчого балансу неприбутковою організацією або установою, що припиняється шляхом ліквідації, злиття, приєднання, поділу або перетворення.

У разі виключення організації або установи з Реєстру така організація або установа повертає оригінал рішення про внесення її до Реєстру до територіального органу ДФС нижчого рівня.

Рішення про виключення організації або установи з Реєстру неприбуткових організацій та установ надсилається у порядку, визначеному статтею 58 розділу II Кодексу, протягом трьох робочих днів з дня його прийняття.

2. Виключення організації або установи з Реєстру відбувається шляхом скасування наданої їй ознаки неприбуткової установи або організації.

ХТО ТАКІ ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ?

Коли між особами існують зв'язку, які дозволяють впливати одну на іншу, законодавство ставить угоди чи інші дії між такими особами під сумнів і вони в деяких випадках підпадають під особливий контроль з боку держави. Такий вплив може ґрунтуватись на родинних відносинах, майнових, управлінських, тощо. В даній статті ми розглянемо пов'язаність осіб податковому законодавстві та звернем увагу на новели 2015 року. Для довідки слід відзначити, що дещо схожими в корпоративних відносинах є афільовані особи, в законодавстві про корупцію близькі особи, в законодавстві про банкрутство зацікавлені особи. І між ними існує відмінність, тому в залежності від відносин, які виникли потрібно, звертатись до відповідної норми права.

Пов'язані особи в податковому законодавстві визначені в п. 14.1.159 ст. 14 Податкового Кодексу України: пов'язані особи - юридичні та/або фізичні особи, відносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють, з урахуванням таких критеріїв:

а) для юридичних осіб:

- одна юридична особа безпосередньо та/або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами іншої юридичної особи у розмірі 20 і більше відсотків;
- одна і та сама юридична або фізична особа безпосередньо та/або опосередковано володіє корпоративними правами у кожній такій юридичній особі у розмірі 20 і більше відсотків;
- одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) одноособових виконавчих органів кожної такої юридичної особи;
- одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу колегіального виконавчого органу або наглядової ради кожної такої юридичної особи;

- принаймні 50 відсотків складу колегіального виконавчого органу та/або наглядової ради кожної такої юридичної особи складають одні і ті самі фізичні особи;
- одноособові виконавчі органи таких юридичних осіб призначені (обрані) за рішенням однієї і тієї самої особи (власника або уповноваженого ним органу);
- юридична особа має повноваження на призначення (обрання) одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради;
- сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від однієї юридичної особи та/або кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від інших юридичних осіб, гарантованих однією юридичною особою, стосовно іншої юридичної особи перевищує суму власного капіталу більше ніж у 3,5 раза (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, - більше ніж у 10 разів);

б) для фізичної особи та юридичної особи:

- фізична особа безпосередньо та/або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами юридичної особи у розмірі 20 і більше відсотків;
- фізична особа має право призначати (обирати) одноособовий виконавчий орган такої юридичної особи або призначати (обирати) не менш як 50 відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради;
- фізична особа здійснює повноваження одноособового виконавчого органу в такій юридичній особі;
- фізична особа має повноваження на призначення (обрання) одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради;

- сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від фізичної особи, наданих юридичній особі, та/або будь-яких кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від інших фізичних осіб, наданих юридичній особі, які надаються під гарантії цієї фізичної особи, перевищують суму власного капіталу більше ніж у 3,5 раза (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, - більше ніж у 10 разів);

в) для фізичних осіб - чоловік (дружина), батьки (у тому числі усиновлювачі), діти (повнолітні/неповнолітні, у тому числі усиновлені), повнорідні та неповнорідні брати і сестри, опікун, піклувальник, дитина, над якою встановлено опіку чи піклування.

Усі корпоративні права, які належать (безпосередньо та/або опосередковано) юридичній особі в іншій юридичній особі, є сумою часток корпоративних прав, які:

- безпосередньо належать такій юридичній особі в іншій юридичній особі;
- належать будь-якій із пов'язаних сторін такої юридичної особи в іншій юридичній особі.

Для цілей визначення, чи володіє фізична особа безпосередньо та/або опосередковано корпоративними правами у розмірі 20 і більше відсотків у юридичній особі, усі корпоративні права, які належать (безпосередньо та/або опосередковано) фізичній особі, є сумою часток корпоративних прав, які:

- безпосередньо належать такій фізичній особі в юридичній особі;
- належать будь-яким пов'язаним особам такої фізичної особи у зазначеній юридичній особі.

Розмір частки володіння корпоративними правами розраховується у разі:

- опосередкованого володіння (в одному ланцюгу) - шляхом множення часток володіння корпоративними правами;
- володіння через кілька ланцюгів - шляхом підсумовування часток володіння корпоративними правами в кожному ланцюгу.

У разі коли частка володіння корпоративними правами кожної особи в наступній юридичній особі в ланцюгу перевищує 20 відсотків, усі особи такого ланцюга є пов'язаними (незалежно від результатів множення).

Пряма або опосередкована участь держави в юридичних особах не є підставою для визнання таких юридичних осіб пов'язаними. Такі платники податків можуть бути визнані пов'язаними з інших підстав, передбачених цим підпунктом.

За наявності обставин, зазначених у підпунктах "а"- "в" цього підпункту, юридичні та/або фізичні особи, які є сторонами господарської операції, мають право самостійно визнати себе для цілей оподаткування пов'язаними особами з підстав, не передбачених у цьому підпункті.

Таким чином, новелою 2015 року є віднесення до пов'язаних осіб фізичних осіб, які надали юридичній особі кредити (позики), поворотну фінансову допомогу та/або надали гарантію під будь-які кредити (позики), поворотну фінансову допомогу від інших фізичних осіб, наданих юридичній особі, та перевищують суму власного капіталу більше ніж у 3,5 раза (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, - більше ніж у 10 разів);

Власний капітал підприємства — це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

МОДЕЛЮВАННЯ

Процес стратегічного планування є індивідуальним для кожної організації. Оскільки організації відрізняються за багатьма параметрами (досвід роботи, масштаб діяльності, чисельність колективу, кількість та чисельність цільових груп та ін.), то й процес стратегічного планування не може бути стандартизований для всіх. Кожна організація обирає свій, найоптимальніший для неї шлях і з часом приходять до своєї власної моделі стратегічного планування. Для початку важливо ознайомитися з різними існуючими підходами і моделями стратегічного планування, щоб отримати критичну масу інформації і вибудувати свою модель, яка може бути комбінацією різних вже існуючих моделей.

Важливо зазначити, що загальна логіка процесу стратегічного планування є тією самою і для створення загального стратегічного плану для всієї організації, і для планування окремих проектів чи ініціатив. Різниця полягатиме лише у масштабі охоплення проблематики і запланованих результатів, а отже в масштабі необхідних заходів, проте загальна модель дій для розробки проекту і для створення стратегічного плану організації не міняється.

МОДЕЛЬ 1 - БАЗОВЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Цю модель застосовують організації, які є дуже малими, занадто зайняті або ж ті, що ще не мають жодного досвіду у стратегічному плануванні. Цю модель можна реалізувати протягом одного року, щоб зрозуміти як працює процес планування, а потім вже вдосконалювати процес, повністю проходячи усі стадії стратегічного планування і додаючи все більш розвиненіші елементи. За цією моделлю планування переважно здійснює керівництво організації і цей процес включає такі стадії:

1. Визначення мети (визначення місії). Це визначення мети функціонування організації. Переважно вона вказує на потреби цільових груп, на які звернена діяльність організації, і методи досягнення мети. Визначення мети переважно розробляє і узгоджує між собою вище керівництво організації.
2. Визначення цілей, які організація має досягнути, щоб досягнути мети. Цілі мають бути визначені в конкретних категоріях з індикаторами для оцінювання досягнення визначених цілей.
3. Визначення конкретних підходів чи стратегій для досягнення кожної цілі.
4. Визначення конкретних планів дій для реалізації кожної стратегії. Це конкретні дії, які кожен відділ (департамент) повинен реалізувати для ефективної реалізації кожної стратегії.
5. Моніторинг та оновлення стратегічного плану. Важливо регулярно оцінювати стан досягнення визначених цілей та реалізації планів дій.

МОДЕЛЬ 2 - ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

1. Зовнішня / внутрішня оцінка для визначення „SWOT” (сильних і слабких сторін, можливостей та загроз).
2. Стратегічний аналіз для виявлення та визначення пріоритетності основних питань/цілей

3. Розробка основних стратегій (або програм) для вирішення питань/досягнення цілей
4. Розробка / оновлення бачення, місії та цінностей (деякі організації можуть зробити це першим у плануванні)
5. Розробка плану дій (цілі, потреби в ресурсах, ролі та відповідальність за виконання)
6. Запишіть проблеми, цілі, стратегії / програми, оновлену місію, бачення та плани дій у Стратегічному плані та додайте SWOT аналіз.
7. Розробка щорічного операційного плану (починаючи з першого року багаторічного стратегічного плану)
8. Розробка та затвердження бюджету на перший рік (кошти, необхідні для фінансування першого року)
9. Реалізація діяльності першого року.
10. Моніторинг / перегляд / оцінка / оновлення Стратегічного плану.

МОДЕЛЬ 3 - МОДЕЛЬ ВИРІВНЮВАННЯ

Загальна мета моделі - забезпечити чітке узгодження місії організації та її ресурсів для ефективного управління організацією. Ця модель корисна для організацій, які потребують певної корекції чи з'ясування чому щось не працює. Організація також може обрати цю модель, якщо у неї виникає велика кількість проблем, пов'язаних із внутрішньою ефективністю. Загальні етапи включають:

1. Команда з планування окреслює місію, програми, ресурси та необхідну підтримку організації.
2. Визначення що добре працює, а що потребує коригування.
3. Визначення шляхів коригування.
4. Включення корективів у стратегічний план.

МОДЕЛЬ 4 – ПЛАНУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ

Цей підхід може бути використаний спільно з іншими моделями для забезпечення застосування посправжньому стратегічного мислення. Модель може бути корисною, особливо для визначення стратегічних питань та цілей.

1. Виберіть декілька зовнішніх факторів і уявіть пов'язані з ними зміни, які можуть вплинути на організацію, наприклад, зміни в законодавстві, демографічні зміни тощо.
2. Для кожної потенційної зміни обговоріть три різні можливі сценарії для організації (включаючи найкращий, найгірший і прийнятний), які можуть виникнути в результаті кожної зміни. Перегляд найгіршого сценарію часто породжує сильну мотивацію змінити організацію.
3. Запропонуйте, що може зробити організація при кожному з потенційних сценаріїв.
4. Розробники плану незабаром виявлять спільні аспекти, які повинні бути розглянуті для реагування на можливі зовнішні зміни.
5. Виберіть найбільш ймовірні зовнішні зміни, які впливатимуть на організацію, наприклад, протягом наступних трьох-п'яти років, та визначте найбільш обґрунтовані стратегії, які організація може вжити для реагування на зміни.

МОДЕЛЬ 5 - «ОРГАНІЧНЕ» ПЛАНУВАННЯ

Цей погляд на планування схожий на розвиток організму, тобто «органічний» процес самоорганізації. Тут можливі такі кроки:

1. Уточнити та сформулювати культурні цінності організації. Використовуйте методи діалогу та розповідей.
2. Сформулюйте бачення групи щодо організації. Використовуйте методи діалогу та розповідей.

3. На постійній основі, наприклад, раз на квартал, ведіть обговорюйте те, які процеси необхідні для досягнення бачення та що група тепер буде робити щодо цих процесів.

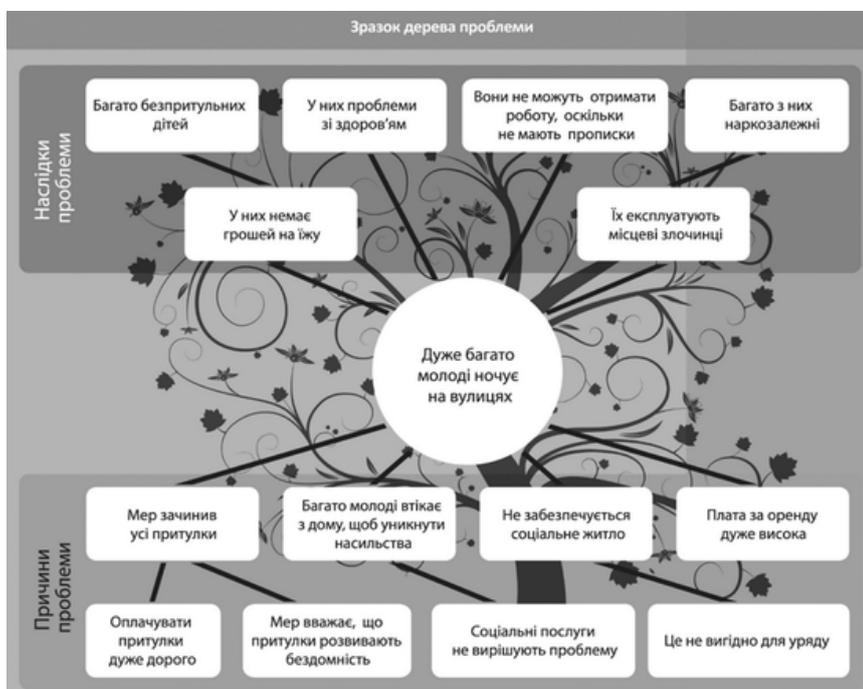
4. Постійно нагадуйте собі та іншим, що цей тип натуралістичного планування ніколи насправді не закінчується, і що групі потрібно навчитися проводити уточнення власних цінностей, вести діалоги.

5. Будьте дуже, дуже терплячими.

6. Попросіть групу подумати над тим, як організація буде представляти свої стратегічні плани зацікавленим сторонам.

Багато донорів пропонують стратегічне планування, яке загалом співзвучне з плануванням діяльності по проекту – аналіз проблеми, пропонування різних варіантів рішень, планування досягнення цих рішень, фактичне виконання, моніторинг та оцінка фактичного виконання.

Найперший крок – це аналіз проблем, над якими хоче працювати організація.

За результатами аналізу проблематики формуються напрямки роботи для їхнього вирішення.

УПРАВЛІННЯ, СПРЯМОВАНЕ НА РЕЗУЛЬТАТ

Концепція управління за результатами розроблена скандинавськими вченими й базується на теоретичних і практичних дослідженнях, вона є результатом узагальнення досвіду управління, накопиченого за останні десятиріччя.

Ця модель може стосуватися управління організацією, проектом чи певним видом діяльності, то ж усвідомлення самого принципу важливо для кожного, хто прагне досягнути відчутного результату, а не загрузнути в процесі. Власне протиставлення Процесvs. результат дуже важливе, бо можна роками виконувати певну діяльність, на яку витратимуться і час, і ресурси, але якщо не прагнути до результату/досягнення змін, то це буде марнування і часу, і коштів.

Суть моделі управління, спрямованого на результат, можна виразити через таблицю результативності.

Таблиця результативності				
Вклад ресурсів (input)	Діяльність (activities)	Створений продукт (output)	Короткотривалий результат (outcome)	Довготривалий результат (impact)
		Результат		

